

Puławy, 2015.04.08

dr hab. Krzysztof Niemczuk, prof. nadzw.
Państwowy Instytut Weterynaryjny-Państwowy
Instytut Badawczy w Puławach

RECENZJA

rozprawy doktorskiej **lek. wet. Artura Chelmińskiego**

pt. „Efekty leczenia plazmocytarnego zapalenia jamy ustnej kotów ze szczególnym uwzględnieniem terapii stomatologicznej” wykonanej pod kierunkiem naukowym dr hab. Izabeli Polkowskiej w Katedrze i Klinice Chirurgii Zwierząt Wydziału Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

Podstawę formalną wykonania recenzji stanowi pismo Komisji Doktorskiej Rady Naukowej z dnia 02-02-2015r. (W. Dz. 531-4/13-14), zgodnie z uchwałą Rady wydziału Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z dnia 29 stycznia 2015 r.

Układ rozprawy jest konwencjonalny i nie budzi istotnych zastrzeżeń. Praca rozpoczyna się spisem treści. Zabrakło natomiast wykazu skrótów, które dość często stosowane są w dalszej części rozprawy. Ponadto, w niektórych fragmentach pracy Doktorant stosuje raz skróty w języku polskim, a następnie w języku angielskim (np. w tabeli nr 1 zastosował skrót z ang. no). Dalszą część pracy stanowi wstęp, wprowadzający czytelnika w główne problemy związane z przedmiotem pracy, cel pracy i uzasadnienie, opis zastosowanych metod diagnostycznych i wykorzystanych zwierząt doświadczalnych oraz opis uzyskanych wyników, a także ich omówienie. Praca kończy się pięcioma wnioskami, wykazem cytowanej literatury oraz streszczeniem w języku polskim i angielskim. Dzieło liczy w sumie 78 stron, stronę graficzną stanowią 4 tabele, 12 wykresów i 12 zdjęć, które są odpowiednio wkomponowane w tekst rozprawy. Niemniej jednak, wykresy nr 5, 6, 7 zostały niedokładnie opisane, co powoduje trudności w ich analizowaniu. Dysertacja kończy

się 76 pozycjami piśmiennictwa, z czego przeważająca ich część w wersji anglojęzycznej. Praca napisana została w sposób staranny. Jednakże Doktorant nie wystrzegł się licznych błędów interpunkcyjnych i literówek (np. na stronach 21, 34, 38, 45, 46, 48, 56). Ponadto, w wielu miejscach prezentując wartości liczbowe, Autor stosuje anglojęzyczny sposób zapisu tych wartości np. w tabeli nr 4 – 4.9 zamiast 4, 9.

Wstęp do pracy stanowi zwięzłe podsumowanie wiedzy na temat plazmocytnego zapalenia jamy ustnej u kotów ze szczególnym uwzględnieniem etiologii tego schorzenia oraz sposobów jego leczenia, przy czym podrozdział 1.2 „Leczenie plazmocytnego zapalenia jamy ustnej kotów” opisany został w sposób dość chaotyczny. Doktorant skupił się na sposobach monitorowania efektywności leczenia, natomiast zabrakło informacji na temat samego leczenia, a dane na ten temat zawarte zostały z kolei w rozdziale 1.1. „Plazmocytno zapalenie jamy ustnej u kotów”. W dalszej części wstępu dysertacji Doktorant przybliży zagadnienia związane z bakteriologią jamy ustnej u kotów oraz rolą biofilmu bakteryjnego w patogenezie chorób jamy ustnej u kotów. W mojej opinii kolejność prezentowanych zagadnień powinna być odwrotna. Należałoby przedstawić zagadnienia związane z bakteriologią jamy ustnej oraz rolą biofilmu, a następnie dopiero przejść do przedstawienia informacji na temat plazmocytnego zapalenia jamy ustnej u kotów oraz sposobu jego leczenia. Następnie Doktorant dość szczegółowo przybliży zagadnienia związane z odpornością swoistą i nieswoistą u kotów oraz reakcją ostrej fazy. W odniesieniu do celu badań zagadnienia związane z mechanizmami odpornościowymi przedstawione zostały zbyt szczegółowo w porównaniu z informacjami na temat plazmocytnego zapalenia jamy ustnej. Zabrakło natomiast przedstawienia stanu wiedzy na temat odpowiedzi immunologicznej w przebiegu plazmocytnego zapalenia jamy ustnej u kotów oraz wpływu dotychczas stosowanych metod leczenia na parametry immunologiczne.

W rozdziale „Cel i uzasadnienie badań” Autor właściwie sprecyzował cel i uzasadnił podjęte przez niego badania. Celem badań była ocena natężenia stanu zapalnego w przebiegu plazmocytnego zapalenia jamy ustnej u kotów w oparciu o wybrane parametry badań hematologicznych i biochemicznych krwi oraz aktywności lizozymu oraz haptoglobuliny, określenie składu i wrażliwości na leki

mikroflory bakteryjnej izolowanej ze zmian chorobowych jamy ustnej kotów. Ponadto, celem pracy była ocena skuteczności leczenia stanu zapalnego dziąseł po ogólnej i miejscowej antybiotykoterapii w połączeniu z lekiem przeciwzapalnym i zabiegami stomatologicznymi. Biorąc pod uwagę cel pracy należałoby się zastanowić nad racjonalnością zaproponowanego tytułu rozprawy, który wydaje się nie w pełni odzwierciedlać cel i założenia dysertacji.

W rozdziale „Materiał” Autor przedstawił informację na temat zwierząt doświadczalnych. Badania przeprowadzono na 32 kotach rasy mieszanej, które podzielono na dwie grupy: kontrolną i doświadczalną, a przeprowadzone badania podzielone zostały na cztery etapy. Doktorant nie wskazuje, czy na przeprowadzenie badań uzyskał zgodę właściwej Komisji Bioetycznej.

W kolejnym rozdziale „Metody badań” Autor opisuje zastosowane metody badawcze, w tym obserwacje kliniczne. Wg mojej opinii, niepotrzebnie w podrozdziale „Wywiad i badania kliniczne” opisuje wyniki obserwacji objawów klinicznych, co powinno raczej zostać zawarte w rozdziale „Wyniki”. Dlatego też rozdziały te przed przygotowaniem pracy do publikacji wymagają przeredagowania. Zaskakujący jest też fakt, że w rozdziale „Cel i uzasadnienie” Doktorant argumentuje, że w badaniu klinicznym bardzo ważnymi parametrami, które należy ocenić w stanach zapalnych dziąseł są: wskaźnik zapalenia dziąseł, głębokość sondowania kieszonki, stopień obsunięcia się dziąsła z powierzchni korzenia, stopień uszkodzenia tkanek i ruchomości zębów, a tym czasem parametry te nie były oceniane w przeprowadzonych badaniach lub też były, ale informacje na ten temat nie zostały umieszczone w rozdziale dotyczącym metod badań. Ponadto, jednym z ocenianych objawów klinicznych był brak lub obecność bólu w trakcie jedzenia, nasuwa się więc pytanie, w jaki sposób stwierdzano wystąpienie takiego objawu u kotów. W rozdziale 4.3 „Badania bakteriologiczne” Doktorant, opisując metodę hodowli bakterii na podłożu agarowym, używa określenia „w wysokim słupku” stosowanego w żargonie laboratoryjnym.

W podrozdziale „Postępowanie lecznicze” Autor bardzo szczegółowo opisuje sposób znieczulania kotów przed zabiegiem, natomiast w sposób bardzo skrótowy przedstawia leczenie zwierząt, które było głównym celem podjętych przez Niego

badani. Brak jest ponadto informacji na temat dawek stosowanego leku (Convenian). Ponadto, przytaczana jest nazwa handlowa preparatu bez podania jego składu. Wskazane byłoby posługiwanie się nazwami zastosowanych substancji czynnych. Informacje te można dopiero odnaleźć w rozdziale „Omówienie wyników”, ale są również niekompletne, bo tak naprawdę nie wiadomo, jaką dawkę leku / kg m.c. otrzymywały koty. Ponadto, opis stosowanego leczenia wskazuje, że stosowano również preparat Orazon, ale nie wskazano, jaki ma skład i w jaki sposób był stosowany. Doktorant użył również sformułowania, że zalecano higienę jamy ustnej kotów przy zastosowaniu preparatu Orazon oraz stosowanie Convenianu, co może budzić wątpliwości, czy faktycznie przyjęty sposób leczenia był realizowany u wszystkich zwierząt doświadczalnych.

Uzyskane wyniki badań podane zostały analizie statystycznej, przy czym Doktorant nie wskazuje, jaki rodzaj testu statystycznego został wykorzystany. W podrozdziale „Ocena wyników badań” umieszczona została jedynie informacja jaki rodzaj oprogramowania komputerowego został wykorzystany do jej przeprowadzenia. Analiza statystyczna wykonana została tylko w odniesieniu do parametrów hematologicznych, biochemicznych oraz aktywności lizozymu i poziomu haptoglobuliny. Szkoda, że nie wykonano analizy statystycznej oceniającej, np. czy istnieje korelacja pomiędzy stopniem nasilenia objawów klinicznych a badanymi parametrami oraz czy stopień nasilenia objawów klinicznych miał wpływ na efektywność zastosowanego leczenia. W rozdziale „Wyniki” zabrakło także prezentacji wyników analizy statystycznej np. w formie tabeli czy diagramów.

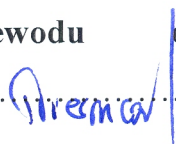
W rozdziale „Wyniki” Autor prezentuje kolejno uzyskane wyniki badań. Na uwagę zasługuje fakt dokumentowania rezultatów badań w formie kolorowych fotografii, które doskonale obrazują uzyskane rezultaty. W podrozdziale „Badania hematologiczne” w tabeli nr 2 Autor wskazuje, że przedmiotem doświadczenia były cztery grupy kotów, podczas gdy z rozdziału „Materiał” wynika, że badania prowadzone były na dwóch grupach zwierząt. Ponadto, w podrozdziale „Wyniki terapii” opisując rezultaty badań raz odwołuje się do odsetka zwierząt, a następnie do liczby kotów, co utrudnia czytającemu interpretację wyników.

W rozdziale „Omówienie wyników” uzyskane wyniki zostały skonfrontowane z wynikami badań innych autorów zaprezentowanego piśmiennictwa, co stanowi dowód, że Doktorant posiada bardzo dużą wiedzę w tym zakresie.

Praca zakończona jest pięcioma wnioskami, które wymagają pewnej korekty, nie w pełni są zgodne z założonym celem badań. Wniosek nr 5 „Wyniki badania klinicznego oraz wartości określonych parametrów krwi i enzymów świadczą o braku uszkodzenia ważnych dla życia narządów wewnętrznych u leczonych kotów”. Doktorant w rozdziałach dedykowanych materiałom i metodom oraz wynikom badań nie opisuje badań klinicznych oceniających stan narządów wewnętrznych u leczonych kotów. Ponadto, nie było to celem badań, dlatego wniosek ten wydaje się być zbędny i nie związany z tematem pracy.

Niewątpliwym atutem pracy jest przeprowadzenie doświadczenia na zwierzętach w warunkach klinicznych, a izolacja szczepów bakteryjnych występujących w klinicznych przypadkach plazmocytnego zapalenia jamy ustnej u kotów połączona z oceną ich wrażliwości na leki stanowi cenną wiedzę zarówno dla nauki, jak i praktyki. Należy również podkreślić, że Doktorant musiał wykazać się nie tylko dużą wiedzą teoretyczną z zakresu chorób jamy ustnej u kotów oraz mechanizmów odporności immunologicznej, ale również doskonałymi umiejętnościami praktycznymi związanymi z wykonywaniem czynności lekarsko-weterynaryjnych w trakcie realizacji badań. Zgromadzone wyniki badań, omówione na tle dokonań innych autorów wnoszą nowe i istotne informacje do aktualnego stanu wiedzy o plazmocytnym zapaleniu jamy ustnej u kotów.

Pomimo uchybień, jakie pojawiły się w recenzowanej dysertacji, potwierdzam, że spełnia ona wymogi stawiane rozprawom doktorskim w świetle przepisów ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz stopniach naukowych i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 03.65.595 z poz. zm). **Przedkładam zatem wysokiej Radzie Wydziału Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie wniosek o przyjęcie rozprawy i dopuszczenie doktoranta do dalszych etapów przewodu doktorskiego.**

....

dr hab. Krzysztof Niemczuk, prof. nadzw.